

SEDMÁ A OSMÁ KAPITOLA PRVNÍ KNIHY TEMNÉ NOCI
komentář

SEDMÁ KAPITOLA
Závist a lenost

7,1

Stále ještě se pojednává o vnitřních nemocech duše a o tom, co nás zneschopňuje na naší duchovní cestě v tom, abychom opravdu pokročili dále.

Závist (envidia) s sebou podle španělského mystika nese to, že *je nám líto, když druzí lidé kolem nás prospívají*, přináší nám to určité citové strádání. Trápíme se, že jsou lidé kolem nás chváleni za pokrok či hloubku své duchovní cesty. To, že nás cizí ctnosti vlastně trochu bolí se projeví například tak, že se nedokážeme udržet a poukazujeme na špatné stránky lidí, o kterých se před námi mluví v dobrém světle. Velice nám vadí, že druzí nevychvalují naši hloubku, protože bychom sami chtěli být vnímáni jako výjimeční a být proto milováni.

To je však podle Jana od Kříže pravý opak lásky (*caridad*), která se těší z pravdy a jedinou závist, kterou zná, je opravdu svatá, protože jí nevadí úspěch ostatních a to, že nás druzí předčí a lépe slouží tam, kde my na to nestačíme.

7,2

Lenost lze charakterizovat tak, že naši duchovní cestu začátečníků provází i *odpor k duchovnějším věcem a útěk od nich*. Opravdu duchovní věci totiž stojí v protikladu k smyslovým požitkům, protože narozdíl od nich nepřináší žádné vychutnávání si a zakoušení. Takže *když v modlitbě není nic k zakoušení, nechce se nám, jde nám to jen velmi ztěžka a utíkáme od ní*. Tím ovšem velice zpomalujeme a odkládáme vlastní duchovní cestu.

Proto je třeba, aby nastala fáze duchovní noci, kdy musíme zanechat uspokojování vlastní vůle a starat se víc o Boha.

7,3

Často je s leností spojeno přání, aby si Bůh přál to, co si přejeme my a smutek, když máme chtít, co chce Bůh a vnitřní vzpoura vůči tomu. Napadá nás, že to, co mě netěší a co nechci není Boží vůle, zatímco když já jsem spokojený, je spojený i Bůh – Boha poměřujeme sebou.

7,4

Když se nám říká nebo radí nebo přímo přikazuje něco, co se nám nelíbí, budí to odpor a uchylujeme se k vyhledání jiné cesty.

7,5

To vše je ukázka toho, jak je nutné, abychom přešli od začátečníků k pokročilým, respektive že to pro nás musí udělat Bůh, protože si sami vlastní snahou spíš překážíme.

OSMÁ KAPITOLA

„noche que decimos ser la contemplación“

8,1

Jan od Kříže zde připomíná, že noc sama už je součástí kontempace, nejde o stav, který nastává až po fázi našeho očištění, sám tento proces je uvnitř pohybu sjednocování s Bohem.

Připomíná dva typy temnot/očišťování, o kterém tu je řeč, tj. *smyslové a duchovní* (noc smyslů a noc ducha).

První noc, v níž dochází k očištění smyslů, aby spolupracovaly s duchem, je podle něj častá a pro začátečníky typická.

Druhá noc, která má očistit duši, aby spolupracovala s tím, co je duchovní a disponovala se ke spojení lásky s Bohem, charakterizuje pokročilé a není až tak častá.

8,2

V osmé kapitole mystik se mystik vrací k pasivnímu aspektu noci smyslů, která je podle něj „hořká a hrozná“ pro smysly (nesrovnatelně horší je pak noc ducha). Je však o ní také více napsáno, proto se bude dále více věnovat noci ducha, o níž se dočteme jen málokde.

8,3

Znovu se připomínají rysy začátečníků, jejich egoismus a hledání toho, co se nám líbí a zajímá nás (srov. 1N 1-7) – protože nás ale Bůh chce vést kupředu a osvobodit a uschopnit k většímu spojení s ním, ponořuje nás do noci.

Začátečníky na duchovní cestě ale charakterizují i některé pozitivní postoje, které jim umožňují pokročit a snést duchovní vyprahlost beze škody:

- cvičí se totiž ve ctnostech
- pravidelně se modlí a meditují
- umí aspoň trochu rozlišit povrchní od podstatného
- mají už trochu duchovní síly (která jim umožňuje nebýt tolik závislý na lidech a věcech)

Právě když se setkáváme s milostí, současně s ní přichází i temnota a vyprahlost (jsou „uzavřeny dveře i pramen sladkosti“). Tato vyprahlost se týká právě duchovních věcí: duchovní cvičení nás už neuspokojují jako dříve, naopak v nás budí určitou nechuť a hořkost. Podle Jana to má svůj důvod: povyrostli jsme, máme se učit stát na vlastních nohou (umět stát na vlastních nohou je velké téma duchovního života!).

Tuto epizodu vnímáme jako něco zcela nového, pravý opak dosavadní zkušenosti s tím, jak funguje modlitba a vnitřní život s Bohem.

8,4-5

Rychleji tento stav nastane u lidí, kteří pravidelně meditují. Písmo nabízí celou řadu dokladů, které si můžeme sami vyhledat.